

Collegial=Tidende

for

Danmark og Norge.

Med kongeligt allernaadigst Privilegium.

Nr. 28.

Den 14 Juli 1798.

Offentlig Foranstaltning.

Foruden adskillige i de senere Aar ved Sø-Etaten truffne enkelte Foranstaltninger, til Lindring for det syge Mand-
skab, sammes Koner og Børn, ere end videre, i inde-
værende Aar, efterfølgende Forbedringer i Medicinal-
Væsenet ved fornavnte Etat blevne foranstaltede, nem-
lig: Ved Haandværksstøkken ere ansatte to Reserve- og
to Under-Chirurger, og ved hver af de 4 Divisioner en
Reserve- og en Under-Chirurg, foruden de derved hid-
til værende første Chirurger, hvilke indføres i Sø-Eta-
tens Reglement, og hvoraf ingen tillige maae paatage
sig at forrette Tjeneste ved Regimenterne, og de uera-
minerede skulle tage Examen med første eller anden Charac-
ter, i det seneste til Michaeli næstfølgende Aar, ligesom
og disse allerede antagne eller i Tiden antagende Chirur-
ger skulle være forbundne, at gjøre Sø-Rejser med de
fon-

kongelige Krigsskibe, eller i andet Fald afskediges, og saafremt de ikke forinden deres Antagelse ere prøvede paa forte Togter, skal saadant skee, førend de maae betroes til længere og vanskeligere, da Divisionerne og Haandværksstokkenes Chirurger, i de udcommanderede Reserver og Under Chirurgers Sted, saa længe disse ere borte, maae erholde enten Medhjælper eller Lønninger til Medhjælper.

Alf forommalde 4 Under-Chirurger ved Divisionerne og to ved Haandværksstokken, skal hver Arbejds-Dag een være paa Ny- og een paa Gammel-Holm, for at hjælpe Alle (uden Hensyn til Stand eller Etat) sammesteds eller paa Dogven til Skade kommende, og følge med, naar de transporteres til vedkommende Syge-Huus; ligesom der og i denne Henseende af Sø-Etaterne anskaffes de fornødne Instrumenter, Rekvizita og Medicamenter, der bevares paa det Sted, hvor Chirurgen opholder sig.

Foruden de 50 faste Folk af Divisionerne og Haandværksstokken, der tilforn, ligesom de Syge fra Eskadren og andre paa Sø-Gage værende Skibe, have havt Til-ladelse, at maatte indlægges paa Kvæsthuset, under Divisions- og Haandværksstokkens Chirurgers Tilsyn, er det nu tilladt 6 Koner og Børn pr. Division, og 8 af Haandværksstokken, tilsammen 32 Personer, i Sygdoms Tilfælde at maatte indlægges paa Kvæsthuset, imod at den for Stiftelsen derved forarsagede større

Udgift godtgjøres af Sø-Etaten. Og er det end videre tilladt, i Fald flere Syge, end forbemeldte, nu eller i Tiden skulde trænge til at nyde Cuur og Pleie paa temmelige Sted, de derom da maae henvende sig til Admiralitets- og Commissariats-Collegiet, som uopholdeligt foranstalter det Fornødne til disses Modtagelse, uagter Stiftelsen derved forarsages Udgifter uden for dens Foundation eller forrige Bestemmelse.

De hidtil brugte aabne Bærestole, der udsatte de Syge for Luftens umiddelbare Paavirkning, som ofte kunde være skadelig, ere nu afskaffede, og i deres Sted anskaffede lukte Portechaisser, tre til kvæstede eller liggende Syge, hvoraf een staaer paa Gammel-, een paa Ny-Holm, og een i Ny-Voder, paa hvilket sidste Sted ogsaa findes een for de Syge, der kunne sidde.

End videre har Admiralitets- og Commissariats-Collegiet foranstaltet anskaffede alle de Requista, som Sø-Etatens Medicer have opgivet at udfordres til Druknedes Redning, saaledes at et complet Stel af hver Sort er til Brug for de paa Gammel- og Ny-Holm tilstedeværende Chirurgier; saa og, at ethvert Skib skal medgives de Rednings-Anstalter, som til Søes kunne være anvendelige.

Ligeledes har ogsaa nyismældte Collegium beordret Vedkommende, at opmuntre Mandskabet til, saasnart Gjorde-Mødrene maatte besyrgte en Barsel-Kones eller Barasts Død, da strax at lade Vedkommende Læge kalde,
saa

saa og til ham 'at 'anmælde, naar et Barn ansees' at være dødfødt, paa det at han kan anstille de fornødne Forsøg paa at bringe det til Liv igjen.

Fremdeles til ei at forhindre eller nægte Lægen, at foretage Obduktions Forretning, i Tilfælde han finder saadant fornødent. End videre til at give deres Medmennester den fornødne Hjælp, naar disse, paa een eller anden Maade, findes nær ved at ende deres Dage, saa som ved strax at nedskjære den Hængte, tage den Drukne af Bandet m. v.

Ligemaade er og befaleet, at intet fuldbaaret dødfødt Barn maa begraves, forinden dets Forældre bevise med Bedkommende Læges Attest, at det er synet, og at derved intet mærkeligt er befundet.

Lovgivning.

Ved Reskript af 8 Junii har det behaget Hs. Majestæt i Henseende til s. 7. af den storsyrstelige Forordning angaaende en Gjelds- og Pante-Protokols Opretelse i Stæderne Kiel, Oldenburg og Neustadt af 2 Sept. 1768, ved hvilken blot Bærelsgjeld, egenhændige Forkrivninger, agnosceerte Bærelsregninger og andre Forpligtelser, som ere blevne protokollerede uden generelt eller spesielt Hypotek, forsikres Forret for alle ei protokollerede hypotekariske Fordringer, at forandre Indholdet af denne s derhen:

at

at for Eftertiden kun faadanne Dokumenter, som indeholde hypotekariske Fordringer, og angaaende hvilke Skyldneren har meddeelt sin skriftlige eller mundlige Tilstaaelse til Protokollation, maae modtages af Protokolholderne, for paa dennes Folium at indføres i Gjelds- og Pante-Protokollen.

Hvilket Reskript fra den holsteenske Regjering i Glückstadt, under 14 i samme Maaned, er blevet offentligen bekjendtgjort.

Blandede Efterretninger.

Bønderne paa Store- og Lille-Lambhage, samt Galtarholt i Island, have hidtil været forbundne, at søge tvende Sognekirker, nemlig det ene Nar Leiraae, og det andet Garde-Kirke paa Akrenæs; denne Omstændighed var dem saameget mere byrdesuld, som Gardes Kirke er langt fraliggende, og Veien dertil, som løber igjennem sumpige og moradsige Steder, stundum usædvanlig kummelig; de have derfor ansøgt om Tilladelse til, alene at søge Leiraae-Kirke, og ansee den, som deres rette Sognekirke; i hvilken Anledning de ved Reskript til Bisoppen over Skalhøltis Stift af 6 Juni d. A. ere tilbadte alene at søge Leiraae-Kirke, hvilken skal ansees som deres rette Sognekirke.

Efter kongelig Resolution af 4 Juli, maae Skibs-Ankere, som bjerGES af Søen, uanseet om de ere af frem-

fremmed Jern eller af fremmede Skibe, indtil videre, indgaae fri for Told.

Uf Collegial-Eidendens No. 11 er det Læserne bekendt, at Justitsraad Hammer, General-Kondukteur over Aggershuus-Stift, af Iver for Videnskabernes, især Naturhistoriens, Fremkomst i Norge, har indsat det kongelige norske Videnskabers-Selskab til sin eneste Universal-Arving, nogle Legater undtagne, der skulde udbetales til hans troe Tjenestefolk som Belønning. End videre har Testator nu, for at bemeldte Videnskabers-Selskab efter hans Død kan have en fast Regel og Rettesnor for Kenternes aarlige Anvendelse, opsat en Foundation desangaaende, og ved Ansøgning af 31 Mai indsendt samme til Hs. Majestæts Konfirmation. Dens væsentlige, og med Hensyn paa det offentlige almeeninteressanteste, Indhold er følgende:

- 1) Selskabet lader forfatte en tydelig Fortegnelse over hvad det, efter Skiftebrevet fra Testamentets Exekutorer, bekommer i Arv, i rede Penge, Bøger o. s. v., hvilken Hovedsumme det lader trykke i de første derefter udkommende Selskabs-Skrifter.
- 2) Den i rede Penge beregnede Kapital skal til evig Tid blive urørt staaende, og altid udsættes mod 4 p. C. i fast reskriptmæssigt Jordegods i Trondhjems-Stift, paa første Prioritet, efter tinglyste Panteobligationer.

3) Ren-

3) Renterne skulle anvendes til den norske Naturhistories Opkomst, norske Naturaliers Indtjeb, oekonomiske Reiser, og Testators Haandskrifters Trykning. De skulle til den Ende deles i 3 lige Dele, af hvilke:

a) en tredie Deel oplægges aarligen til Kapitalens Forøgelse, og udsættes derefter paa Rente;

b) en tredie Deel anvendes til hans Manuskripters Trykning, samt dernæst til hans trykte Bøgers forbedrede Oplage, hvorefter det øvrige af denne Deel anvendes til norske Naturaliers Samling og Indtjeb. Siden kunne de aarligt samlede Penge bruges til nyttige og nye naturhistoriske, mathematiske og philosophiske Skrifters Oversættelse af fremmede Sprog, o. s. v.;

c) en tredie Deel anvendes til norske Omreiser, hvorved der, i Henseende til Løn for den Reisende og hvorhen Reiserne skulle gøres, skal forholdes paa følgende Maade:

a) Denne Løn skal ei aarligen tillægges nogen vis Mand, men alene, naar Selskabet, efter Omstændighederne og Nødvendighed, een eller anden Tid maatte finde det fornødent, og noget tilstrækkeligt dertil af Renter er blevet samlet. Selskabet bestemmer selv Reiselønnen, og vælger dertil enten, om han til det er ducelig, Selskabets Secretær, der forresten ingen anden Forøgelse

ogelse erholder i sin Løn, eller en anden duelig Mand.

ß) Blandt de Steder, hvorhen Reiserne skulle gaae, bestemmer Testator Neiden, Pavig, Pelsen, Nordsfjeldet, det hvide Hav og Dvinaae, ved hvilke Merkværdighederne beskrives til Oplysning i Naturhistorien. Reiserne skulle gøres efter den i norske Huusholdnings Kalender fastsatte linnæiske Plan, hvorhos maa anføres alle Merkværdigheder og Oldsager med Karter og Tegninger. Derpaa skulle disse Reisebefrævelser trykkes i Selskabets Skrifter.

4) Testators Bøger, Naturalier og Skilderier o. s. v. skulle opsættes for sig selv i et særegt Bærelse, og ordnes efter Nummerne i den melbostadske Bog- og Natural-Samling, hvorføre Selskabet bør tilkjende Opsynsmanden derover nogen Belønning for den Flid, han anvender paa at holde alt i Orden. Denne Fundats er under 6 Juli gratis konfirmeret.

Ved en i Aaret 1792 til det danske Cancellie indkommen Ansøgning, foredroge de i Helsingør værende Embedsmænd og Borgere af den engelske Nation, at de indtil den Tid ingen offentlig Gudstjeneste havde haft i deres Modersmaal, og at de, som ei havde opholdt sig der saa længe, at de kunde forstaae en dansk eller tyff Prædiken, havde maattet savne al offentlig Gudsdyrkelse,

lige

ligesom og de engelske Søfarende, der kom syge i Land, al Trest og Opmuntring af en Religionslærer; hvortil endnu kom, at Ungdommen maatte sendes til England, for der at oplæres i deres Fædrene-Religion, og grundigt at undervises i det engelske, for Handelsens Skysb saa nødvendige Sprog. Ved et indbyrdes Sammenstud, men især ved frivillige Bidrag af de paa Østersøen farende Engelskmænd, saae de sig da i Stand til at anskaffe sig et bekvemt Huus til deres Gudsdyrkelse, samt at kunne nogenledes anstændigen underholde en Præst, for at forrette samme. De hade derfor, at dem maatte forundes, i Henseende til deres Religionsøvelse, de samme Friheder, som de Reformeerte i Kjøbenhavn have. End videre ansøgte de om:

- 1) at det maatte tillades dem at bestemme den for Menigheden, efter Omstændighederne, bekvemmeste Tid om Dagen til Gudstjenestens Holdelse;
- 2) at deres Kirke og dertil hørende Præstebolig maatte fritages for alle paa Grunden hvilende Skatter og Byrder, saavelsom og deres Præst for alle Skatter og Afgifter af Embeds-Indkomster, samt at samme Frihed maatte i sin Tid forundes deres Skole og Skolelærere.
- 2) at det maatte være dem tilladt, naar de i deres Kirkebønner først havde bedet for den danske Konge og det danske Kongehuus, da at bede for den storbritanniske Konge og det storbritanniske Kongehuus; samt

- 4) at de maatte, naar de med Tiden kunde faae en bekvem Begravelses-Plads uden for Byen, lade samme indhegne og indrette til Kirkegaard for deres Menighed.

Efter derom indhenteede Erklæringer og Betænkninger fra Stiftamtmanden og Biskoppen, samt det Kongelige Rentekammer og Departementet for de udenlandske Sager, forestillede Cancelliet denne Sag for Hs. Majestæt, der under 7 Juni 1793 behagede desangaaende at resolve saaledes:

- 1) at de maatte offentlig holde deres egen Guds-tjeneste i den, paa deres Bekostning, dertil indrettede Kirke, og underholde til dette Niemeed en Præst, som af Menigheden skulde vælges og af Kongen konfirmeres; dog at de ved ministerielle Forretninger, skjøndt de dertil benyttede sig af deres egen Præst, skulde svare til de da værende Præster, Kapellanen, samt Skole- og Kirke-Vetjenter (den da nyligt ved St. Olai Menighed beskikkede Sognepræst undtagen) alt, hvad tilforn Brug havde været at erlægge til dem;
- 2) at de, foruden i deres Kirkebønner at bede for den danske Konge og det danske Kongehuus, ogsaa maatte bede for den storbritanniske Konge og det storbritanniske Kongehuus;
- 3) at de maatte bestemme Tiden af Dagen til Guds-tjenestens Holdelse, dog at de, ligesom de Reformeerte i Hovedstaden, skulde helligholde Søn- og Hellig-

ligdagene, samt de overordentlige Bedes og Taffigelses-Fester.

- 4) at deres Kirke-Betjenter og Skolelærere maatte fritages for Gage-Skats Svarelse, og Præsterne med deres Hustruer og Børn, samt efterlevende Enker, for Extra-Skat. Og
- 5) at de maatte indhegne og indrette en Begravelses-Plads uden for Byen til Kirkegaard for deres Menighed under den i første Post bestemte Betaling til vedkommende Kirkebetjenter.

Under 12 Julii A. blev den af Menigheden valgte Pastor William Jackson af Hs. Majestæt konfirmeret at være dansk Præst.

Saaledes vedligeholdtes denne Indretning i god Orden og Rolighed til 1796, da der mellem Menigheden og Præsten reiste sig en saadan Uenighed, og Misforholdet paa Menighedens Side steg til saadan en Grad, at ingen meer søgte Kirken, og Menigheden endog tilbageholdt noget af Præstens Løn, hvorved denne sidste forlevedes til fra Prædikestolen, og ved Opflag paa Kirkedøren, i ubestemte Udryk, at bekjendtgjøre Menighedens Gjæld til ham. Der blev da, efter Hs. Majestæts Befaling, nedsat en Kommission, bestaaende af Raadmand Estrup og Provst Schrøder, der skulde sammentræde, for om muligt at bringe denne Sag til endelig Afgjørelse. Men Hensigten opnaaedes ikke; den begyndte Uenighed vedblev, og Menigheden, fjed af denne

denne vedvarende Tvistighed, som Præsten Hr. Jackson formeentligen havde foraarsaget, besluttede at ophæve dette Institut, og lod derfor i Begyndelsen af dette Aar de i denne Kirke staaende Kapitaler opsigte. Cancelliet blev derpaa af Kirkens Forstandere underrettet derom, og har i Følge deraf, ved Skrivelse af 7 Juli d. A. til Stiftamtmanden og Biskoppen over Sjælands Stift, til Efterretning og Bekjendtgjørelse for Vedkommende tilkjendegivet, at der, fra dette Kollegiums Side, intet haves at erindre mod Ophævelsen af bemældte Institut, dog at Præstens og Kirkebetjenternes Ret forbeholdes.

Sognepræsten til Tørrild og Vedslæt Menigheder i Aarhus Stift, Provst J. Hildebrandt, har, formeeldt Alderdom og Svaghed, efter Ansøgning erholdt Tilladelse at nedlægge sit Embede, imod at nyde af Kalderet 200 Rdlr. i Pension, og 7 Favne Brænde, efter Udviisning, af Præstegaardens Skov, aarligt.

Under 10 Juli har det danske Cancellie tilskrevet General-Fiskal Skibsted saaledes:

P. M.

Cancelliet troer ikke, det kan sættes i Tvivl, at det jo er Forbrydelse og Misbrug af Trykkefriheden, naar denne anvendes til offentligten at forhaane og drive Spot med Landets Constitution og Regjering, under hvad Stikkelse eller Form endog saadant ytres,

fres, naar det er kjendeligt og klart, at Forfatteren har havt denne strafværdige Hensigt.

At paastjonne dette, og derefter at dømme den Paagjeldende, det hører til Domstolenes Virkefæds.

I Overeensstemmelse med disse Grundsætninger, anseer Cancelliet det for Pligt, herved at tilstille Hr. General-Fiskal indsluttede Pamslet, som kaldes "Beviis at en monarkist Regjering ikke er forbunden til at bortgive Embeder, efter de Søgendes Duelighed", med Anmodning, at De uophødeligen vilde tiltale Forfatteren af dette Skrift for Retten, efter at De, ved Forhør, har faaet hans skjulte Navn opdaget.

Om Udsaldet venter man Underretning i sin Tid."

Den i denne Tidendes 27de Numer omtalte kongelige Musik-Direkteur, Abbed Bogler, som har erholdt Tilladelse til, at give en offentlig Orgel-Konsert i vor Frelseres Kirke paa Christianshavn, er fremdeles under 10 Juli forundt Tilladelse til at opføre en geistlig Orgel-Konsert, i Frederiks tydske Kirke sammesteds, imod selv at bestride Omkostningerne, og at afgive en femte Deel af Indkomsterne til samme Kirkes Skole-Anstalt.

Kjøbmand P. Erichsen i Kjøbenhavn, der er associeret med Handelshuset C. S. Blachs Enke & Compagnie, har ansøgt om Tilladelse at anlægge en Karet

og Vogn-Fabrik, samt derved at ansætte de Folk, han finder fornødne og meest tjenlige, uden i nogen Maade at være bunden til Laugene her i Staden.

Ved at erholde denne Tilladelse, haaber han at spare Landet endeel Penge, som nu udgaae for fremmede Kareter, da han troer at blive i Stand til, at forarbejde lige saa gode Vogne, og at sælge dem til billigere Priis, end de fra Engeland kunne indføres, saa meget sikrere som gode raae Materialier har s her i Landet, og det altsaa kun fornemmeligen kommer an paa en trofast Udarbejdelse, forfinet med Smag og Politur. Efterat Cancelliet havde modtaget saavel Magistratens over denne Sag meddeelte Betænkning, som Maler-, Saa-
delmager-, Smede- og Hjulmager-Laugenes indhentede Erklæringer, har bemældte Kollegium omstændeligen foredraget samme Sag for Hs. Majestæt, som derpaa ved Reskript til Kjøbenhavns Magistrat af 13 Juli har til-
ladt, at fornævnte P. Erichsen maa anlægge en Karet- og Vogn-Fabrik i Kjøbenhavn, og dertil betjene sig af hvilke Arbeidere han maatte finde fornødne og meest tjenlige, uden Paatale af Laugene; dog skal han være forbunden til at antage og lade oplære tre til fire indfødte og duelige Dreng.

Befordringer og Afgang.

Under det danske Cancellie: Den 11 Juli er
Sognepræsten til Vier i Aggershums-Stift, P. Dybdal,
ud

udnævnt til Sognepræst i Øyer under samme Stift; forrige Sognepræst til Rautokkeino, S. Lechve ligeledes til Sognepræst i Vier; Personel-Capellan J. E. H. Daae til residerende Capellan for Indvigens Præstegjæld i Bergens Stift.

Under Generalitetet: Den 6 Juli er Second-Lieutenant v. Krohn ved Artillerie-Corpsen afgaaen paa Bartpenge; Sec. Lieut. v. Stricker ved det nordensfjeldske Infanterie-Regiment udnævnt til Prem. Lieutenant; Fændrik v. Larsen til Sec. Lieut., samt Fændrik à la suite ved det opplandske Infanterie-Regiment v. Ruge ansat som virkelig Fændrik, samtlige ved førstnævnte Regiments gevorbne Deel; Fri-Corporal ved det slesvigske Infanterie-Regiment C. L. Grav la Tour du Pin udnævnt til Fændrik i Dronningens Liv-Regiment til Fods; Fri-Corporalerne J. Berth, J. G. Rahstedt, C. A. Carlsen og Volontair W. A. Christiani ere bestilte til Cornetter à la suite ved Husar-Regimentet, med Anciennete fra 1 Juni s. A.

Under General-Toldkammeret: Den 22 Juni ere Borger-Capitainerne N. Lawsen og Vriehtius udnævnte til Stadshauptmand, den første paa St. Thomas, den sidste paa St. Jan, begge med Character og Rang som Majorer af Infanteriet. Den 4 Juli er afskediget Capitain C. F. Bülow udnævnt til Told- og Consumptions-Inspektør i Åffens.

Under Admiralitetet: Den 22 Juni ere efter-
skrevne Chirurger ansatte saaledes:

Bed Haandværkstoffken.

Som første Reserve-Chirurg, N. A. Bartz.

• anden — J. P. Eckell.

• første Under-Chirurg, J. B. Lassen.

• anden — A. Sager.

Bed første Division.

Som Reserve-Chirurg, J. E. Voigt.

• Under-Chirurg, J. F. W. Herholdt.

Bed anden Division.

Som Reserve-Chirurg, W. Klingberg.

• Under-Chirurg, J. O. Wildsted.

Bed tredie Division.

Som Reserve-Chirurg, A. Greibe.

• Under-Chirurg, M. E. Rønne.

Bed fjerde Division.

Som Reserve-Chirurg, J. J. Giese.

• Under-Chirurg, C. F. Krabbe.

Den 29 Juni er Sec. Lieut. U. A. Schønheyder
udnævnt til Premier-Lieutenant.

As denne Tidende udgives ugentligen eet Numer,
der forsendes med de ridende Poster til Norge, de
danske Provindser og Hertugdømmene.